

ดอกไม้ใบวรรณคดีไทย ๑๒

โดย ชักกลอน ๕๒ 27

๕๘ กาฝากก่อ

“ชงโคตะโกตะขบหว่า ต้นตุมภากาฝากลง
ชอบกลด้นมหาหงส์ มะเดื่อดกลูกนมแมว”

วรรณคดี : กาพย์ห่อโคลง “นิราศธารทองแดง”

พระนิพนธ์ : เจ้าฟ้าธรรมาธิเบศร ไชยเชษฐาสุริยวงศ์(เจ้าฟ้ากุ้ง)

กาฬากก่อ *Helixanthera parsitica*

ไม้อองศา *Loranthaceae*

ชื่อกาฬาก ไม้มังทาล ชุมพรม

ชื่ออื่น ๆ กาฬากพญา มหาปราบ

ไม้เบียดเบียน อาศัย ต้นไม้ใหญ่

อยู่กิ่งใด เจาะ ไขก้น กิ่งตายราบ

แตกกิ่งก้าน หนา คณานับ

เกาะกระชั้น กับกิ่งไม้ ตัดตายตาม

ดอกแดงเข้ม เต็มช่อ คลอกระจุย ดอกย่อยช่อ กระตุนิด ปลิดปลิดต่ำ

ผลสีเขียว พอกุแก่ แปลเป็นดำ กาฬากนำ ทำเป็นยา พื้นบ้านไทย

ยามเจ็บปวด หั่นใส่ ไข่ไก่แกว่ง กินแก้แพ้ กระจายอาหาร ต้านปวดได้

ต้านอนุมูลอิสระ พิทักษ์ไต มะเร็งร้าย คลายเคสโชน เลื่อนลับลา

คำกาฬาก ยากทำใจ ความหมายลบ แต่ค้นพบ ประสบัติ มีฤทธิ์กล้า
เปรียบเจ้าเงาะ ถอดรูปร้าย ฉายฉายา เห็นคุณค่า ตรารังใจ จากในตน

สถิตย์พันธ์ ธรรมสถิตย์

ปลูกไม้พลอยหลายต้นรายหลังบ้าน ปลูกเบิกบานนฤพามาอาศัย
กระแต ไต่กระโดดโโดด ไปไกล แสนสุขใจได้ร่วมเงาเราร่มเย็น

ยอดขมิพคู่มะกรูดชะลูดล้ำ เขียวพรางพรางามใบให้โดดเด่น
มีนาหนักกิ่งใบแจคราฉ่ำเงาเห็น ที่ซ่อนเร้นความเขียวเปิดเผยต่อ

เจ้าภาพากแม่ไร่กาบินมาเกาะ แต่จำเพาะเกาะเลื้อยต้นไม้ท้อ
บันไดพาดพาดมีดพลางดูบด มดแดง ไต่ท้อกัดเจ็บภาพากพรุ

แล้วเพ่งพิศไม้พุ่มเขียว ใบอ่อนขน

ใบงามมันหั่นระคนมารากศัตรู

ดอกช่อแดงแฝงเมล็ดห่อหุ้มด้วยคู่

หอบปากคู่คู่ทำสายหมายหมดไป

ดีและเลวเพียงแง่เดียวมีเขียวหรือ

รำระปือคือภาพากมะม่วงไซริ

ดีโดดเด่นกว่าที่เกาะไม้อื่นใด

ยอดสมุนไพรไทยใช้มายาวนาน

กุศล คำเพราะ

ที่บ้านมี มะม่วง อยู่สามต้น มีกาฝาก แผลงตน อยู่บนยอด
กินอาหาร ต้นมะม่วง อยู่ตลอด คิดว่ารอด ไหมนั่น อันยังง

เอา ไม่เสีย กาฝาก ยัง ไม่ห่น กรร ไกรตัด ตึงต้น ห่นไม่ห่น
กาฝากแผลง จนใบเหี่ยว ร่วงปลิดลง พอล้มล้ม กาฝากคง ได้ขึ้นไป

ข้างเหมื่อนคน ที่เรียกไว้ ไม่เอาถ่าน ไม่ทำงาน จี้เกียจ เบียดเพื่อนได้
ไม่ใช่ลมเอง ตรองคิด อดทนใจ คนกระไร เช่นนี้ ไม่ดีเลย

เจ้ากาฝาก ก็ยังมี ประโยชน์บ้าง ต้านมะเร็ง แก้วไข ไม่อยู่เลย
แม้เบียดเบียน ต้นไม้ใหญ่ กระไรเลย ผลนั้นเลย ใช้เป็น เช่นสมุนไพร

ศกุนตลา ณ หนองคาย

ด้วงกาฝาก ไม้หนึ่หนาน่ารังเกียจ
 ไม้ชอบเบียดอยู่บนต้น ไม้อื่น
 แย่งอาหารเพื่อตนตายได้ทั้งยืน
 ด้วงกาฝากโตวันคืนแสนสิ้นใจ

ไม้ที่บ้านแล้งใหญ่ไม่ละแฉ่น
 กาฝากเป็นเกาะทุกต้นงงสับสน
 ต้นยี่สิบกาแถมาฝากได้ใจ
 เล็กนิดเดียวใจไม้ใหญ่ให้โทษจน

กาฬากเหมื่อนคนดีที่เกียจคร้าน ไม่เอาการงานไม่ทำซ้ำเข้าไป
วันทั้งวันเข้าย่นแย็นกินกับนอน เทียจกัฏกร่อนสังคมไทยไปวันวัน

เป็นคนดีที่เห็นแก่ตัวเอง เทียจข่มเหง ไม่ยำเกรงใครทั้งนั้น
มีคนดูชอบคนดูทุกขคนอื่นมัน เด็กผู้ใหญ่ไม่สำคัญมันข้างนอก

เห็นทีไรเป็นต๊ตทั้งกึ่งกาฬาก ไม่ตายยากหากบ่ส่วยไว้เพิ่นตายก่อน
แม้นไม่ตายเลี้ยง ไม่โตอย่างแน่นนอน แล้วจะเก็บไว้หลอกหลอนเราทำไม

ต๊ตให้หมดต๊ตให้เกลี้ยงเลี้ยง ไม่เลี้ยง กระจ่างเดื่องก่อแต่เรือ่งนำเคื่องใหม่
ทุกวันมุ่งจะทำร้ายประเทศไทย เป็นกาฬากต่องฝึกไฟไทยช้วยไทย

ต๊อนด้านดีกาฬากนี้พอมีบ้าง ตามสืบสออย่างตมรมกันรู้ใหม่
น้ำตม้นั้นเต็มเป็นยาตมุนไพร โรคดับโตหรือกระเพาะไซริใช้ได้นา

นำกาฬากตั้นไม่ดีมีมอกล ที่ผู้รู้หลายคนชวนชวาทา
กาฬากดีมีเก๋อย่างไปหามา เสริมคุณค่าเป็นของขลังพลังใจ

จรูพร สุวรรณปากแพร

บ้านใคร ได้ปลูก ไม้ไว้กินผล คงปลูกกับภาพกัที้มากแฉน
เพราะว่าอยู่แห่งใดก็ไม่ว่าดแฉน ท้อทุกแฉนแดนไทยไม่วั้น

จะมีอยู่ท้อ ไปไม่มีแฉน เป็นต้งแฉน ไม่เบี่ยนเป็นแฉนนั้น
เพราะอาศัยเกาะกินจากกิ้ง ไม้พล้น จนกิ้งก้านอาศัยแห่งเหยื่อไป

อันภาพกัที้เกิดจากนกมาชี และเมล็ดที่ติดมากับมันไซร์
พอลูกมาติดกับกิ้ง ไม้ไผ่ ก็จะถูกนกไซร์ดูดอาหารก้านกิ้งไป

ดอกภาพกัที้ดออยู่อย่มากถึงครึ่งร้อย ดอกท้อห้อยรูปทรงกระบอกดอกท้อไหน
ก็ออกมาจากที่เป็นแฉนท้อใน ดอกแดงเข้มร่วงง่ายไปพลแก่ดำ

สรรพคุณตำรา ไทยใช้แก้ปวด กระเพาะอาหารรอดจากการต้มน้ำ
สารสกัดทำให้ระดับพิษต่ำ และจะทำการยับยั้งมะเร็งกระจาย

สรรพคุณด้านมงคลคนกิริ์ ทุกคนทุกคนหามาหลากหลาย
ภาพกัที้กรมมะยมไม่ฉาย ต่างขอขมาขามาไว้(เป็น)ของขลังดี

อานนท์ ศรีวิสูตร

โลกอันนี้ให้มนุษย์เวียนเปลี่ยนวิถี
ชีวิตคนผันผวนเหมือนรำพึง
ส่วนแต่มีเรือองราวให้กล้าไปถึง
คนดีเฝ้าถึงรอนแรมเพทุบาย

สร้างปัญหาพาโลกให้โศกเศร้า
เห็นแก่ตัวมัวเมาเอาสบาย
รอบตัวเราพบคนก่นกระหาย
ความฉุนฉวยสร้างไว้ใช้กำลัง

เป็นกาฝากสังคมที่อุปโลก
คอยดูดซึบความเจริญเดินถอยหลัง
พวกคนเลวอุกอาจทำชาติพัง
รวมพลังกำจัดสิ้นให้ยิบติ

อันกาฝากไม่พันธุ์นั้นขึ้นง่าย
เจ้าตัวร้ายพืชเบียนเนิ่นนวล
เกาะกินไม้ต้นหลักหนักเต็มที
แพร่พันธุ์รวดเร็วดีไม่มีตาย

ซึ่งกาฝากเรียกกันโบราณว่า
กาขี่มาฝากไว้ให้เสียหาย
ต้นไม้ผลโดนเบียนเลือนว้างวาย
ตัดทำลายทิ้งให้ไม้แพร่พันธุ์

ประโยชน์มีอยู่ด้วยวิชา
นำเอามาตากแห้งถ้ำขัณฑ์
สมุนไพรรักษาประโยชน์สารพัน
โรคความดันไข้ได้ให้ออคงดู

ของทุกอย่างหากมองมีสองด้าน
ต้องเงื่อนงานคิดพึงทั้งสองหู
เช่นกาฝากเบรียบไว้ให้เป็นครู
ดีเลวรู้แยกชัดไม่ขัดใจ

อัญชลี ณ เขียวใหม่

มีมะม่วงต้นใหญ่อยู่หน้าบ้าน
ช่อดอกบานสวยตระการพาดผ่าน
ไม่นานข้าจะเอามาแจกกินกัน
แล้วคอยวันที่วาดฝันให้มาได

แต่ไม่นานสู่สะพานการร่ววงห่อ
สู่สะพานลำต๋องคั่นว่า ไฉน
ดูมะม่วงสีได้ร่ววงห่อมากมาย
แหงนดูกิ่งและใบไม้ให้ห่างไกล

เห็นภาพกตัญญูงามงอกออกปลายกิ่ง
ข้างยาก็ยังจะตัดทิ้งให้ได้หัว
กิ่งมะม่วงก็แห้งคงมีดมัว
ใจระรือจำตัดทิ้งทุกกิ่งไป

เหตุไฉนใยกาฝากมากยิ่งนัก เพิ่งประจักษ์ว่าเจ้านกที่อาตย์
เป็นฝูงฝูงเพราะเพื่อนบ้านทำนมิใจ ไปรยเข้าไฉ้ให้นกกินทุกเช้าเย็น

เมตีดกาฝากที่ไหนด ไหนดก็ร้องห่ม เกล้าปะปนบนดินที่ไม่เห็น
ติดปากเจ้าหมูฝูงนกไม่กระเด็น มาดูเล่นบนกิ่งไม้ที่บ้านเรา

จึงเป็นเหตุให้กาฝากมีมากนัก รากแทงปักบนต้นไม้ให้อับเฉา
ดูดทั้งน้ำและอาหารกินทำเนา กิ่งเริ่มเฉาตายให้เหินโดดเด่นไป

เมตีดพวกนี้ถ้าไม่มีนกมาฝาก มันก็ยากที่จะติดต้นไม้ได้
นั่นจึงเป็นเรื่องที่มาของชื่อใจ "กาฝาก" หมายถึงหมุ่นนกทานมาเอ๋ย

แม้มีโทษก็ยังมิควรบ้าง มีเอ๋ยอ้างสรรพคุณที่เปิดเผย
ว่ารักษาโรคความดันดีดังเคย เหมือนอย่างเคยต้มคั่วยาขามาต้มกิน

กาฝากที่ขึ้นมะม่วงนั้นหาง่าย เก้าพรรณไม่หากพบได้ให้ถือ
จะนำสิ่งเป็นมงคลมาขอยิน ไม่ทั้งสิ่งจะให้ยินคราหน้าเอ๋ย

อภัยพร แด่น้อง

ภาพนี้ หรือ คือพรรณไม้ ดีหรือร้าย ใครเขารู้ กันอยู่หัว
สวนใหญ่จ้ะ มองทางข้าง หน้ากัล ขึ้นพันพัว หัวต้นไม้ ตายได้นั้น

เผื่อไม่ได้ ตายแน่ แะยิ่งนัก เส้าพมพัก รักษาอยู่ ตูลุขยันต์
ต้นไม้เรา เจาเหี่ยวหนา น้ำจืดจรรย ภาพนั้น มันชอนอยู่ ไม่รู้เลย

อันดีมีนั้น มันน้อยกว่า ความเลวหนา มากลบ ลบหายเลย
คนทำดี ที่น้อยนิด คิดเปรียบเปรย คนเลวเมย เคยรู้ไหม ได้ทำดี

อันภาพาก ไม่อยากมี ดีไม่เห็น คงเป็นแ้ว เด่นชัดหนา พาทมเองตรี

ใครถูกดำ ว่าภาพาก ทุกข์ยากมี เสว้ฤดี น้้มากเหลื้อ เปื่อทำใจ

อันอนไทย ไปเลาะเลี้ยอ เกี้ยวกับกา จำได้ว่า “ภาพาก” จักบอกไว้
อีกหนึ่งหรือ ถือเป็นเรื่อเอง ช่นเคื่อเองใจ ถูกเบรียบไว้ ได้แบบนี้ มีเจาะจง

อันว่า”กา ในฝูงหงส์” คงรู้ไซ้ร้ มีความหมาย ว่าไว้นี้ ไม่มีหลง
คนต่ำต้อย น้อยค่า มาดำรง อยู่ในดง ผู้ดีนั้น สุดพรรณนา

อันภาพาก อยากกล่าว เล่าละเลียด อย่างเพ็งเครียด เบียดเดลา อักคราหนา
กากสังคม สมใหม่หนอ เจาะจงมา ไร้ราคา คำน้อยนิด คึดตรองเอา

ชีวิตดอย ดอยละล้ง ต่องหมองซัก งานไม่ทำ ลำบากนี้ หลีกได้เอา
หนักไม่เอา เบาไม่สู้ หุขเอา สบายเอา เอาใส่ต้อ ข้างข้างจริง

ไม่คิดช้อย อำนวยขึ้น คนอื่นหนอ ตั้งดาร์อ ขอเอนั้น มันทุกสิ่ง
คอยดูบเลื่อต เห็นดหาย คล้ายตั้งปลิง อัญไรหนา ระเอยัง จริงจริงเชียว

เคยพบใหม่ ไข่ช้อจล คนตาบแต่่ง ดูอับแสง แสงไว้หนา พาคนเลี้ยว
ใคร ได้พบ ประสับหน้า ต่อกันเกรียว เกิดเลี้ยวเทียว ห่อเหี่ยวยัง จริงใหม่คุณ

โกวิท ธีรวิโรจน์

ภาพากซื่อพรรณไม้ได้อาศัย
หล่อเลี้ยงต้นดอกใบจากไม้ขึ้น
ดูดอาหารบำรุงตนให้ชุ่มชื้น
เจ้าบ้านเย็นเหยี่ยวโหยแห่งไรยรา

อย่าทำตัวเปรียบเป็นเข่นภาพาก
ยามตกยากลำบากหมั่นทูลทูล
ผู้ใหญ่ท่านเจ้าคุณมีเมตตา
เพิ่มคุณค่ากลับฟื้นลุกขึ้นได้

หญิงทระนงหลงตัวปัญญาดี แม่นนี้ยังแอบอิงพึ่งผู้ใหญ่
ค่อยค่อยแพะค่อยค่อยเล็มอิมเอมไป แต่รู้ไหมถ้าท่านล้มเราปลดปล่อย
เจ้าของสวนคอยตำรวจตราภาพาก ยอดมะม่วงสูงมากภาพากหลง
กว่าจะเห็นยอดเหยี่ยวดูนกน้อยลง ต้นอยู่คงตัดกิ่งทิ้งภาพากตาย

ดองพร เดชกุลทอง

